

Digitala verktyg med assisterande funktion

Louise Kjellson
Logoped
Lotsen, Centralt skolstöd
louise.kjellson@orebro.se

Bilder i presentationen kommer från:

- www.unsplash.com
- www.pixabay.com
- Widgitsymboler © Widgit Software/Hargdata 2018 | www.symbolbruket.se
- www.cast.org

Observera att presentationen innehöll många länkar till andra sidor.
Dessa kan sluta att fungera med tiden!

Innehåll

16.00

- **Presentation**
- **Universal design for learning – UDL**
ramverk för tillgängligt lärande
- **Digitala verktyg med assisterande funktion**
- **... och stunder för samspråk och frågor**

18.00

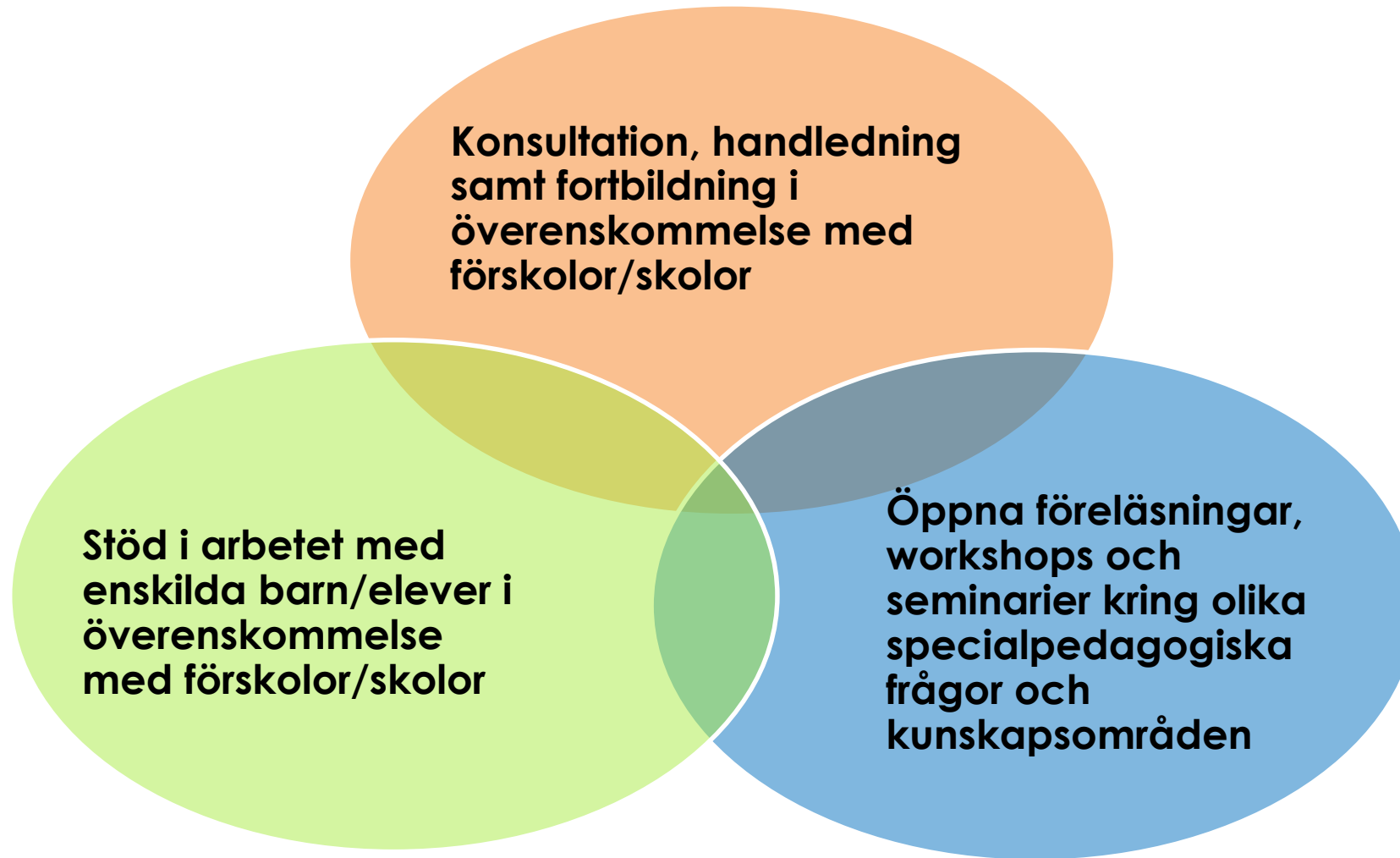

Centralt skolstöd består av olika verksamheter som syftar till att stötta och utveckla förskolan och skolan, oavsett huvudman, i Örebro kommun.

Centralt skolstöd

Arbetsätt

UDL – Universal design for learning

- ramverk för tillgängligt lärande
- framhäver vikten av att differentiera undervisningen för att möta elevvariationen i klassrummet

- **variation är norm**
- **variation går att förutse**
- **det vi kan förutse kan vi också planera för**

- utgår från det didaktiska frågorna VAD, HUR och VARFÖR.

Skolverket använder ramverket som grund i sin modul **Tillgängligt lärande med digitala verktyg**

UDL är från början utarbetat av Anne Meyer och David Rose - mer information på [CAST.org](https://www.cast.org)

Vad kan vi förutse?

Variation inom:

- hörsel, syn, motorik
- språklig förmåga, inklusive läs- och skrivförmåga
- kommunikation och socialt samspel
- koncentration, impulskontroll, uthållighet
- att planera och genomföra
- känslighet för sinnesintryck
- inlärningstakt
- hur vi helst vill ta in ny information
- trygghet och självförtroende
- psykiskt mående
- ...

UDL – Universal design for learning

Erbjud flera vägar för

Engagemang

- skapa intresse och motivation

VARFÖR?

Framställan

- ta till sig information

VAD?

Handling och uttryck

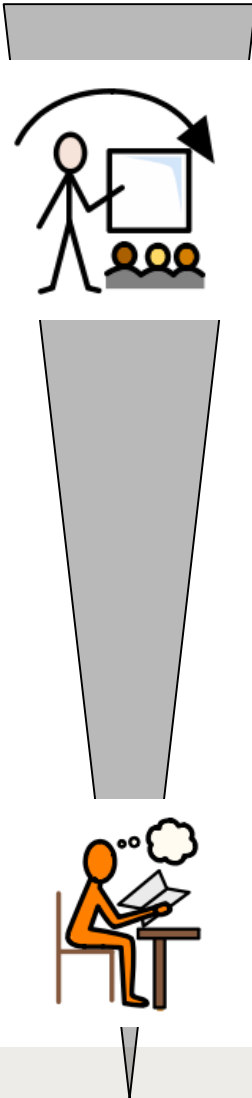
- arbeta och visa kunskap

HUR?

UDL - ramverk

The Universal Design for Learning Guidelines

Provide multiple means of Engagement

Affective Networks
The "WHY" of Learning

Provide multiple means of Representation

Recognition Networks
The "WHAT" of Learning

Provide multiple means of Action & Expression

Strategic Networks
The "HOW" of Learning

CAST | Until learning has no limits™

Access

Provide options for Recruiting Interest

- Optimize individual choice and autonomy
- Optimize relevance, value, and authenticity
- Minimize threats and distractions

Provide options for Perception

- Offer ways of customizing the display of information
- Offer alternatives for auditory information
- Offer alternatives for visual information

Provide options for Physical Action

- Vary the methods for response and navigation
- Optimize access to tools and assistive technologies

Build

Provide options for Sustaining Effort & Persistence

- Heighten salience of goals and objectives
- Vary demands and resources to optimize challenge
- Foster collaboration and community
- Increase mastery-oriented feedback

Provide options for Language & Symbols

- Clarify vocabulary and symbols
- Clarify syntax and structure
- Support decoding of text, mathematical notation, and symbols
- Promote understanding across languages
- Illustrate through multiple media

Provide options for Expression & Communication

- Use multiple media for communication
- Use multiple tools for construction and composition
- Build fluencies with graduated levels of support for practice and performance

Internalize

Provide options for Self Regulation

- Promote expectations and beliefs that optimize motivation
- Facilitate personal coping skills and strategies
- Develop self-assessment and reflection

Provide options for Comprehension

- Activate or supply background knowledge
- Highlight patterns, critical features, big ideas, and relationships
- Guide information processing and visualization
- Maximize transfer and generalization

Provide options for Executive Functions

- Guide appropriate goal-setting
- Support planning and strategy development
- Facilitate managing information and resources
- Enhance capacity for monitoring progress

Goal

Expert learners who are...

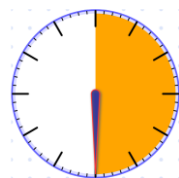
Purposeful & Motivated

Resourceful & Knowledgeable

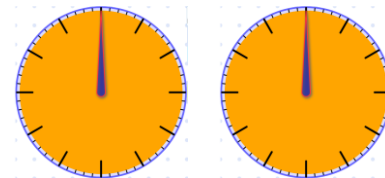
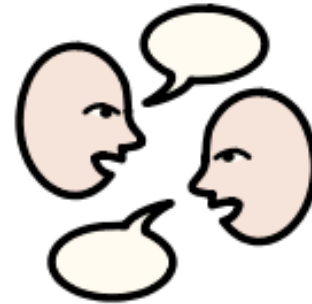
Strategic & Goal-Directed

Fundera!

På vilka sätt möter vi variationen hos barnen och eleverna?

30 sekunder

2 minuter

Digitala verktyg - assisterande funktion

UDL – Engagemang

Engagemang

- skapa intresse och motivation

VARFÖR?

Fånga intresse

- Möjliggör för eget val och autonomi
  - Ex: välja verktyg för att samla in information, välja svårighetsnivå
- Minimera hot och distraktioner
  - Ex: scheman, timer, rutiner – förutsägbarhet och hanterbar variation

UDL – Framställan (Representation)

Framställan

- ta till sig information

VAD?

Perception

- Informationen går att anpassa
  - Ex: kontraster, storlek, teckensnitt, layout, volym och hastighet på tal
- Alternativ till auditiv information
  - Ex: tal-till-text, undertexter, teckenspråk, visuellt/emotionellt tolkningsstöd
- Alternativ till visuell information
  - Ex: alternativtext för bilder, fysiska objekt, laborativt material
  - Ex: för TEXT: talböcker, talsyntes, högläsning, symbolstöd

Länk borttagen: Här visades bland annat exempel i utbildningsverktyg/avancerad läsare för Word Online och Word i Office 365

Exempel på visuellt stöd för musik.

Klicka på gubben för annat roligt exempel för visualiserad musik

Här visades möjlighet att slå på undertexter på Youtube-klipp, samt att få dem automatiskt översatta. Observera att det inte är alla klipp som har undertext.

UDL – Framställan (Representation)

Framställan

- ta till sig information

VAD?

Språk och symboler

- Tydliggör och förklara ord och symboler
  - Ex: förförståelse, nyckelord, hyperlänkar för förklaringar
- Stöd för avkodning av text, siffror, etc.
- Ge stöd för flerspråkighet
  - Ex: nyckelinformation på flera språk, översättningsverktyg, visuellt stöd
- Presentera multimodalt
  - Ex: video, rörelse, serier, animeringar etc.

UDL – Visa kunskap

Erbjud flera sätt att:

Handling och uttryck
- arbeta och visa kunskap

HUR?

Olika sätt att utföra något fysiskt

- Varierade sätt att svara, markera och navigera
  - Ex: [alternativa styrsätt](#)

En av många filmer med Christopher Hills som använder manöverkontakter för att arbeta i telefon, surfplatta och dator. Har egen Youtube-kanal med många klipp.

UDL – Visa kunskap

Erbjud flera sätt att:

Handling och uttryck

- arbeta och visa kunskap

HUR?

Olika sätt för uttryck och kommunikation

- Multimodala arbetssätt
  - Ex: text, tal, inspelning, foto, video, radio/podd, musik, konst, dans, etc.
- Verktyg för att produktion
  - Ex: diktering, stavningsstöd, miniräknare, mind-maps

Sammanfattning av några olika assisterande funktioner

Läsa med öronen

- talsyntes (text-till-tal)
- tal- och ljudböcker

Layout

förenklat läsläge
textformat etc.

OCR

omvandla bild till text och
läs med talsyntes

Anteckningsstöd

röstanteckningar

Diktering

tal-till-text

Ordförklaringar

Stavning & skrivstöd

stavningskontroll
ljudåterkoppling

Översättning

Ordförslag

ordprediktion

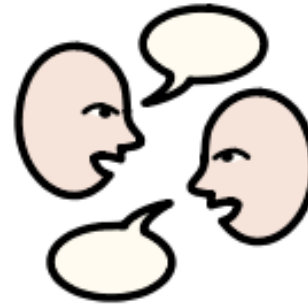
Symbolstöd

Fundera!

Vilka digitala verktyg har ni tillgång till?
Hur använder ni dem?

1 minut

5 minuter

Tack!

Frågor?

- maila på louise.kjellson@orebro.se
- skriv i chatten på Teams
- ring 216761